

Ernek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenhetedik évfolyam.

37. szám.

Debrecen, 1927 szeptember 10.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Testvéri bizonyágtétel a magyar református egyházzal.*

Írta: **Beveridge Vilmos.**

Szeptember első napjaiban az egész világ összes reformátusának tekintete Budapest felé fog fordulni, ahol a Református Egyházak Világszövetségének Keleti ága tartja minden valószínűség szerint kiváló esemény számba menő nagygyűlését. A Világszövetség Európa egyik legszebb városát, mondhatnánk talán a legeslegszebbet választotta nagygyűlése számára. Olyan országnak a fővárosa Budapest, melynek multja nemesak azért regényes, mert költői halhatatlan énekekben dicsőítették, hanem azért is, mert védelmében boldogan hullottak el legjobb hősei. Nincs azonban ajak, mely el tudná zengeni, hogy mit köszönhet Árpád, I. István és Mátyás fiainak Nyugateurópa, kiknek tántoríthatatlan bátorsága, áldozatos hősiessége nélkül a mohamedánok véres országútja nyílegyenest futott volna talán egészen az Atlanti óceánig is. Drága vérhullása árán biztosította Európának nyugalmát és szabadságát a magyarok hazája.

Hősök hazája az, ahová a Világszövetség zarándokolni küldi képviselőit. Különös ez a föld, hatalmas kiterjedésűek alföldi városai, beláthatatlanok a rónái, kényelmes lassan kanyarognak a folyói, ragyogva mosolyognak a tavai, bájos lenge délibáb rezeg forró pusztaságain. A szabadság fiai lakják ezt a földet. Nyelvük talán egészen egyedül álló, műveltségük felveszi mégis a versenyt bármely más nagy nemzetével.

A Világszövetség utoljára 1911-ben ülésezett Magyarországon. Milyen történeti időket élt meg azóta Európa és különösen Magyarország! Úgy nézünk vissza erre az időre, mintha az aranykort látnánk magunk háta megett. A református egyház egyik nagy vezérfia többször beszélt nekem arról,

* A kiváló szerzőnek, aki budapesti skót missziói lelkész és magyar ügyeink és igazságaink egyik legnemesebb barátja, ez a gyönyörű cikke nemrég jelent meg az „Aberdeen Free Press and Journal”-ban. Lapunk nem tudná méltóbb módon megünnepelni a Presb. Világszövetség debreceni látogatását, mint ennek a cikknek közlésével. Szerk.

hogy miként vendégelte ő (Darányi Ignác dr.) meg a Konferenciát Dunamenti kastélyában. Hová lett a kastély és háová lett azóta a körülete elterülő sok száz holdas birtok?! Egyik sem a magyaroké többé! A nemes lelkű főgondnok is búcsút mondott ennek a szomorú világnak pár hónapja, pedig most is bizonyára szívesen vendégelte volna meg a Szövetséget, melyért annyit imádkozott és dolgozott. Erős a hitünk, hogy átment abba a világba, ahol fényes lelkek csudálatos összhangban énekelnek örök himnuszt a Megváltóhoz.

És háová lett az a magyar református egyház melyett 1911-ben láttunk? Akkor a magyar volt a leghatalmasabb ref. egyház egész Európában a lelkek számában, ma már az egy test darabokra tört, szétagolt részeiből egy darab Romániáé, másik a csehek zsákmánya, harmadikat a szerbek hasították le. A csonkaország ref. anyaegyháza hiába tárja ki karjait keserves könnyeket ejtve szétagolt gyermekei után. Több, mint 900 gyülekezet idegen kezekben! Mennyi ment át ezek közül az üldözések tűzpróbáján! Igaz, hogy még az az egyház sem nevezhető törpének, mely csaknem kétmillió lelket számlál. A csonka-magyarországi ref. egyház azonban nemesak számában gazdag, hanem bőségben vannak kiváló fiai is. A nemzeti jövőért folytatott munkában elsősorban küzdenek a református egyház tagjai. Az ország kormányzóját és miniszterelnökét is épen kálvinizmusa teszi rettenthetetlen bajnokává a nemzeti jövőnek. Lehet-e meghaltak vagy halódónak nevezni az olyan egyházat, melynek ilyen fiai vannak?! Pillanatszerű kétely sem foghat el, ha meggondoljuk ennek az egyháznak dicsőséges multját és látjuk bizonygátevő jelenét, hogy jövője nem fogja megszegyéníteni az eddigi teljesítményeit.

A magyar reformáció visszanyúlik a XVI. század legelejére és már 1541-ben megvan a teljes magyar nyelvű Újszövetség, melynek döntő szerepe van a nemzeti irodalmi nyelv kialakulásában épügy, mint Luther bibliafordításának a német és az angol bibliafordításnak az angol irodalmi nyelvében. A XVII. század első évtizedében lett teljessé a reformátusoknak a lutheránusoktól való különválása. A magyar reformáció forrása épügy, mint a skóté

Genf volt, a magyarok azonban sok tekintetben hivebbek maradtak Kálvin Jánoshoz, mint a skótok.

A Világszövetség kiküldöttei csudálkozva vesznek majd tudomást arról, hogy Magyarországon református „püspökök” is vannak, tudnunk kell azonban, hogy a püspökeik nem mások, mint a mi egykori superintendenseink. Gyülekezetek bizalma állítja őket az élre, ahol felelniök kell lépéseikért. Voltaképpen nem mások tehát, mint élethossziglanra választott moderátorok, akik a gyülekezetek bizalmából melléjük állított főgondnokkal együtt osztják meg a kormányzás és felelőség súlyát.

A Világszövetség konferenciája nem szorítkozik csupán Budapestre, hanem pár napra meglátogatja a Nagymagyaralföld központját Debrecen is, mely központján van a magyar kálvinista vidéknek is. Az ősrégi várost, melyet szívesen nevezhetünk magyar Genfnek, nagyhirűvé teszi óriási könyvtára és Tisza István egyeteme.

A konferencia több kiradulást tesz végül, melyek közül felhívom a figyelmét a résztvevőknek a Balaton tavára, az egyedüli magyar tengerre. Ugy ezen a kiránduláson, mint általában egész magyarországi tartózkodásuk alatt bizonyára örvendezni fognak a tagok, meggyőződven a legendás hírű magyar vendégszeretetről, melyben az egyházzal versenyre kél úgy a magyar hivatalos állam, mint Budapest városa.

A Világszövetség budapesti gyűlésén nemcsak távoli idegenek lesznek jelen, hanem alkalom adódik arra, hogy az összes elszakított magyar reformátusok legalább pár napra eggyek legyenek a Világszövetség szolgálatában az ősi hazában élő testvéreikkel.

Messze földről: Indiából, Újzelandból Lithvániából, Olaszországból, Ausztriából, Lengyelországból, Csehországból, Szerbiából, Angliából, és Görögországból jönnek képviselők. Az egész protestantizmust égető kérdéseket fogják megvitatni és megtárgyalni Budapesten, mint pl. a világháború után keletkezett államokban lévő evangéliumi egyházak helyzetének megoldását.

Skócia népe fel kell, hogy figyeljen és imádásos érdeklődéssel kell, hogy kísérje mindazt, ami a konferencián történik, mert Skócia és Magyarország közt megszámlálhatatlan és elszakíthatatlan szálak húzódnak. Egyháztörténelmében mintha mindkettőnek egyugyanazon lapjai volnának. Vetekednek egymással, hogy melyiknek volt hite védelmében több vértanúja, kik egyként öntözték vérükkel a magyar rónát és a skót ködös hegyvidéket. Csupán csak azokra a református lelkészekre gondoljunk, akiket most 250 éve vitt gályapadra a türelmetlenség az önkény lelketlen lelke.

Aberdeen és Budapest közt csaknem száz esztendő már a testvéri kapcsolat, melyet megszentel a budapesti zsidó misszió aberdeeni származású alapvetőinek: Black tanárnak és a híres, zsidórábbiból református lelkésszé lett Duncannak az emlékezete. A világháború után rajokban indult a magyar református theológus ifjúság a skót főiskolákra, kik közül nem egy épen Aberdeenben végezte be tanulmányait. A magyar névnek és

református egyháznak sokan egyenesen dicsőséget szereztek és mindenik a *perfervidum ingenium Solorum* termékenyítő hatásával tért vissza hazájába

ford.: Incze Gábor.

Iskola

A felekezeti tanár.

(Jámbor óhajok zsinat előtt.)

A magyar társadalomnak mellőzött alakjai közé tartozik a tanár. Újság, szindarab hálásabb tárgyat alig talál, mintha tanárt vesz tollára. Az anyagi hátrátétel, amelyben a felekezeti tanár az államinál is hátrább van, alapja a társadalmi megbecsülés hiányának, de nem minden, ami a tanárságra bántó. Ezúttal nem a tanári munkának fizetés alakjában való megbecsülésével óhajtunk foglalkozni, hanem a tanári munkának és a tanári rendnek erkölcsi értékelésével és felekezeti tanár alatt a református középiskolai tanárt értünk.

Az államnál bevallottan alárendeltségi elv uralkodik; miniszter, főigazgató, igazgató, tanár.

Az egyházi életben önkormányzatot épül fel. Vajon aztán az-e ez, aminek látszik?

Részt vesz-e, részt vehet-e a tanárság, mint az egyháznak papjaival egyenlően legmagasabb képzésű hivatalnokai kara az egyházi és azon belől az iskolai ügyekben súlyának megfelelő, kívánatos arányban? Ha nem, ki ebben hibás, ő-e vagy a helyzete? Kisebbségi egyházakban, ahol rajta kívül alig van nadrágos ember, beválasztják a presbiteriumba és a gimnázium igazgatótanácsába a törvény megszabta számon felül is. Nagyobb városban, ahol nála vagyoniilag, társadalmilag befolyásosabb emberek kerülnek, már nem igen. A debreceni Kollégium gimnáziumi tanári kara, amelyet a felügyeleti jelentések mindig felébe emelnek a többieknek, míg azok legalább $\frac{1}{3}$ -át, ez a testület csak $\frac{1}{21}$ -ed részét adja a saját igazgatótanácsának, amelyben 5 hely jut a felsőoktatási tanács néven bebalzsamozott akadémiai szakoknak és másik annyi az egyházkerület bizalmából olyanoknak, akik felé sem jönnek. Felsőbb fokon: egyházmegyén, kerületen, zsinaton van a tanárságnak, helyesebben az iskoláknak képvisellete, de az is szűkre szabva abból a félelemből, hogy érdekképviselést talál lenni. Most hagyjuk egyelőre figyelmen kívül a képviselést arányát, nézzük, mily úton juthat be tanár a megszabott képviselati számon felül (műzeumi ritkaságként) az egyház kormányzatába, csak mint világi jegyző, vagy világi tanácsbíró. Hát egyházi hivatalnok világi tagképen?.. Mi ez, ha nem fából vaskarika?.. A felsőbb bíróságokban, ahol róla nélkül leíten-nyomon határozhatnak, intézményesen helye nincs.

Miből áll hát egyházi hivatalnoki minősége? Abból, hogy megválasztását, fizetésének 20 %-át esetleg fegyelmi felelőségrevonását az egyházi hatóságtól kapja? Akkor akár a harangozó több joggal egyházi hivatalnok, mert annak sorsába nem

szól a miniszter. Eddig megállhatott a nagy megkülönböztetés a lelkész és tanár közt ez utóbinak rovására azzal az indokkal, hogy amaz az egyház saját tanintézetében tanult, emezt az idegen hatóság, állam képesítette. De hol van ennek ma értelme az állami theol. fakultás és a református tanárképző korában? Fenntartható-e még az, hogy csak a lelkész lehet kormányzó vagy ellenőrző az egyház iskoláiban is, ahol a tanár az ellenőrzött, a tanárságnak legfelebb „meghallgatása“, de nem döntő tényezőként való bevonása szokásos?

A kormányzásban a kétféle egyházi hivatalnoki rend részvételének és befolyásának arányát jól mutatja pl. már egy egyházmegyei gyűlés összeállítása, amelynek területén van mondjuk 30 lelkészi állás és két középiskola 30 tanárral s annak egyaránt felettes hatósága a 30 lelkész és 30 kurátor által képviselt egyházközségeknek és a 2 tanár által képviselt középiskoláknak. Ha több tanár volna benn, mindjárt érdekképviselet lenne, azt vetik ellene. Arra nem gondolnak, hogy az egyházmegyei gyűlés színvonalának sem válnék kárára ha benne egy néhány tanárral több érdeklődnek az egyházak ügyei iránt. A presbiteriumokat, szóval az adózó híveket azzal az indokolással bocsátja a törvény az egyházkormányzásnak olyan tereire is, ahol akárhányszor idegenül bolyonganak (mikor pl. a tőlük távol eső és ismeretlen tanárkarok képviselőit választják) és szabadakarattal az irányítás szükségessége miatt csak látszólagos: hogy hadd érdeklődjenek az ügyek iránt. A tanárnál ezt nem tartotta szükségesnek. S ha ennek folytán sok tanár nem érdeklődik, mert nem érdeklődhetik saját hibáján kívül, nem esik-e akaratlanul az egyháziatlanság bűnébe, nem jut-e egyházellenes társulatok karjába, amelyek az egyházépítésnél fel nem használt munkáját és tudását az egyház kicsinylésére használtathatják fel vele?

Igazságos és az egyház iskoláira üdvös csak az lehet, hogy az egyháziilag alkalmazott, egyházi-hivatalnoknak elismert tanár a másik vele egyenlő magas végzettségű lelkésszel együtt iskolakormányzásban legalább is egyenlő arányban, az egyházi hatóságok közgyűlésein, bizottságaiban és a bíróságokban számarányban részt vehessen. Ne mondja a törvény mintegy intézményesen ki azt a hibásan felállított egyenletet, hogy egyház=lelkész. És ne tegye a saját testén idegenné a tanári rendet! Az egyházi iskolák fenntartásának feladata nem merülhet ki abban, hogy református keresztlevelű emberek tanítják bennük a tantárgyakat, akik az egyház eleven életéből idegenként távol kénytelenek élni, mert hozzá közel nem bocsáttnak. Ha egyszer felelős egyházkormányzati megbízást kap az a tanár, nem kell annak az egyháziasságában kételkedni, hiszen iskolai munkája végzésére éppúgy esküt tett az az egyháznál, akárcsak a lelkész. A beléhelyezett bizalommal kedvet és érdeklődést lehet benne ébreszteni, hogy tudását több téren hasznosíthassa egyháza javára, míg az egyoldalú ellenőrzéssel csak az elengedhetetlen minimumnak, úgy ahogy elvégzésére lehet szorítani. Hogy csak egyet említsék, hol volna legjobban helye a tanárnak, mint

egyházmegyei tanügyi bizottságokban, tanárválasztó küldöttségben?, ott még irmagul sem találni.

Legkevesebb sem éket akarnak e panaszok a lelkészek és tanárok közé verni, vagy a lelkészekre görbe szemmel nézni, ellenük izgatni. E sorok íróját sok ízigen felmenő és jelenben is kiterjedt családi és baráti kapesok kötik a lelkészi karhoz, amelyek ilyen gyanúnak árnyékától is biztosítják. Mikor társai nevében, bár nem megbízásából, az egyház kapuit döngetni meri, nem zavargási szándékkal teszi, csak azt akarja jelezni, hogy mi tanárok, 21 református középiskola 440 tanára, főiskolát végzett felesküdt egyházi hivatalnokok (polgári iskolák nélkül) is be akarunk kérezni az egyház bástyáira azt védelmezni, kiépíteni és ne vegyék tőlünk rossz néven, ha nem elégszünk meg a nekünk juttatott szakmunka elvégzésével, hanem többet is kérünk, mert erőt, kedvet érzünk a munkálkodásra. A tanári rend mostani félretolása nem a tanárok szereplési vágyán ejtett sérelem, hanem a felekezeti iskola elvértelenedésének biztos előkészítése.

Közelebb a debreceni kollégiumi tanárság helyzetét nézve, érintettük a saját kormányzó-testületéből való hiányzását. Legújabbán pl. egy inspektori állást szervezett a gimnáziumnál a tanárokból a fenntartó testület, aki az igazgató anyagi gondjait átvette. Mi volt természetesebb, mint a tanári karnak az a kérése, hogy ez a tanár benn legyen a koll. gazdasági tanácsban. Elutasított. A debreceni egyházközség minden újonnan választott tanárt mint társ-fenntartó meghív. Mikor már itt működnek, nem látja meg őket, hogy presbiteriumába, iskolai célú bizottságaiba bevigye. A katolikus Székesfehérvár városa tb. tanácsnoki címmel tiszteli meg a gimnázium igazgatóját. Debrecen presbiteriumába szabad választás útján egy kollégiumi tanár van, a város közgyűlésében egy sem. Sokat tesz a testbeni közellét. Hajdan a tanárok a kollégium és az egyház házaiban a város közepén laktak, a papokkal és szenatorokkal együtt tették a város és az egyház vezetőségét (és nem véletlen, hogy akkor volt nagy a kollégium.) Más szemmel nézhettek őket, mint ma, mikor a természetbeni lakásul rendelt házakba be nem juthatnak, anyagi javakban és tekintélyben a más két rendbeliektől elmaradtak, ha tisztességes fedél alá akarnak jutni, kénytelenek magukat adósságba verve, lakatlan külvárosokban házhelyet venni, vagy vonaton naponként járni be faluról.

Azt vetheti valaki ez ellen, hogy mégis mindig van pályázó, a debreceni állásokra. Van, de megállapítható, hogy az egyetem és nem a kollégium vonzza immár őket ide. És bár a magántanári képesítések dísz adnak a tanári karnak, a gimnáziumi nevelő munkával való összefüggésüket nehéz lenne kimutatni.

Nem tanári, hanem szorosán egyházi és iskolai érdek tehát, elejét venni annak, hogy a tanári elem tekintélyével együtt, mint elválaszthatatlan, az iskola színvonala is süllyedjen. A kollégium, melynek a tanuló ifjúság nagyarányú segélyezésével amitől, valamint a vele járó tulzsúfoltságtól, más iskoláink

mentve vannak, ma inkább népjóléti intézmény jellege domborodott ki, megtalálhatja a fedezetet is a módzatokat is a tanárok felkarolására és értékelésére.

Szeremley Béla.

A cikk tartalmával sok tekintetben nem értünk egyet. Sem a tanárok jogi helyzetének módosítása, sem a kollégium diákjóléti intézményül szolgálásának nehézményezése tekintetében. De mivel sok jó igazságot is tartalmaz és mivel önmagunk iránti kötelességünk, hogy középiskolai tanáraink helyzetét minél kedvezőbbé s ezáltal minél kívánatosabbá tegyük, mivel tehát ezzel a kérdéssel foglalkozni kell: a cikket készséggel közöltük. *Szerk.*

Közélet

Belmissziói jegyzetek.

— Első megjegyzés —

A beregi egyházmegye gyülekezeteinek belmissziói jelentései (Bm. I) beérkezvén tanulmányozás közben több olyan megállapítás és javaslat hívta fel figyelmemet, ami napfényre kívánczik s bizonyára másokat is érdekel. Legyen szabad lapszéli jegyzeteimet ideiktatnom.

Egyik megállapítás — amit javaslatnak is nevezhetünk — szóról-szóra így hangzik: „Nagy lelki hasznot jelentene, ha olcsó hiterősítő lapok, könyvek, füzetek, újságok támogatnák a belmissziói munkát. Ezerannyi lelki hasznot jelentenének, mint a lelketlen, gyülekezetre nem tartozó és felesleges drága jegyzőkönyvek, melyekre a gyülekezet pazarul költsékezik. Az egyház pénztári feleslegéből legalább 10 % legyen ilyen iratokra fordítandó.“ Sokan gondolkozhatnak pro és contra, de nekem nem célom, hogy e megállapítás helyességét vitassam. Mindenesetre gondolkodásra késztető jelenség s lehetne róla beszélni, hogy az a sok kerületi és konventi jegyzőkönyv — a történelmi emlék szempontján kívül, — jelent-e annyi hasznot, mint amekkora áldozatába kerül egy-egy, szinte szeparált életet élő, kicsiny gyülekezetnek? Nem lehetne-e kevesebb áldozattal elérni ugyanazt a célt? stb. De fordítsuk meg az érmet s nézzük meg a másik oldalát is. Most ez tartozik reánk.

Bizonyos-e, hogy ha nem lennének drága jegyzőkönyvek: az iratterjesztés már semmi kívánni valót sem hagyna fenn? Bizonyos-e, hogy a drága jegyzőkönyveken felül már egy fillér sem akadna más könyvekre? Bizonyos-e, hogy a töke-hiány komoly és egyetlen akadálya az iratterjesztésnek? Nem bizonyos.

Valamikor egy nagy emberünk azt mondta, hogy a háborúhoz három dolog szükséges: pénz, pénz és pénz. Itt is elmondhatjuk az ellenkezőjét: az eredményes iratterjesztéshez elsősorban lélek szükséges, még pedig háromszoros lélek. Buzgalom, erős akarat. (Ha ez meg van, akkor minden lesz: pénz is, olcsó irat is.) De nehogy valaki azt higgye,

hogy én itt a papoknak akarok tanácsot adni. Óh nem. Az iratterjesztés nemcsak a lelkész kötelessége; minden egyháztage s elsősorban a vezetőké. Itt lenne már az ideje, hogy ne csak akkor legyünk „egyetemes papság“, amikor jogokról, — de akkor is, amikor kötelességekről — van szó.

Ami az iratterjesztés módjait illeti, nem árt, ha egy kis forgalmi tisztázást végezzünk. Különbőséget kell tennünk iratterjesztés és irat-árusítás között. Ezt a különbséget a belm. jelentő-ívek nem emelik ki élesen, de nagy különbség van úgy a módszer, mint erkölcsi eredmény tekintetében. — A szigorúan vett iratterjesztésen hit-védő és erősítő iratoknak ingyen és tömegesen történő kiosztását, vagy ajándékozás útján való terjesztését értjük. E módszer a könnyebb s csak alkalmi közönségre számít. Erre gondolt — ingyenes kiosztogásra — a fentebb idézett javaslat.

Az irat-árusítás nehezebb, körülményesebb munka, — mert hozzászokott közönség mellett is, rendszeres, állandó propagandát kíván, — de hit és erkölcsi érték gyarapodás szempontjából eredményesebb. Ezt a megállapítást, a tapasztalaton kívül egy nagyon egyszerű emberi gyarlóság is magyarázza: annak van értéke előttünk, amiért adtunk is valamit — ami kisebb, vagy nagyobb áldozatba is került. Az ingyen kapott traktatus füzeteket sohasem fogja úgy megbecsülni, vagy értékelni a mi népünk, mintha egy fillért adott volna érte. Ha pénzt adott érte, egészen bizonyos, hogy el is olvassa, meg is őrzi s másnak is „kölcson“ adja, de könnyen el nem vész. A zsidó nép megszerzésben a magyar nép a megtartásban páratlan. Az iratterjesztés ez eredményesebb módjáról feledkezett meg a fentebbi javaslat, de ezt a módszert választotta a beregi református egyházmegye közgyűlése amidőn 153—1925. számú határozatával felhatalmazta az elnökséget traktatus füzetek beszerzésére s a lelkészeket elkötelezte azok értékesítésére

Még csak annyit: a beszerzés üzleti oldala ma már nem nehézség, mert a kiadók bizományba is adnak füzeteket, könyveket. Csak egyetlen akadály van még ma s azért csak egy a szükséges dolog: a lélek. Az őszinte akarat, Kálvin szerint: sincera voluntas. Ez az iratterjesztés alfája. Ha ez egyszer meg lesz, akkor megindul mindenütt lassan az irat-árusítás s ez — a vele járó haszon után — kitermelheti magából az ingyenes iratterjesztést is. Lesznek drága jegyzőkönyvek s olcsó iratok: a gyülekezet pedig nem szegényebb lesz, de gazdagabb! Ez az iratterjesztés omegeja . . .

Tizsaszalka.

Kelemen Gyula,
e. m. belm. előadó.

Külföld

Sarrut Lajos, a francia semmisítőszék nyugalmazott elnöke (körülbelül ugyanaz, ami nálunk a kuriai elnök) a múlt hetekben 77 éves korában elhunyt. Egyik díszje és dicsekedése volt a francia

református egyháznak és társadalomnak. Mint szerény lelkipásztori család gyermeke, Istenen kívül kizárólag csak nagy tehetségének, tudásának és jellemének köszönhetette a hatalmas katolikus és hi etlen többségű ország legmagasabb bírói székébe emelkedését. Amikor ide kinevezték, az első útja az édesatyjának, az egykori szerény Cévennes-hegyekbeli református lelkipásztornak a sírjához vezetett: itt tett fogadást ősei Istenének, hogy a hugenotta hithez és erkölcsi ideálhoz e magas polcon is hű marad. Családjának gályarabságot és nehéz börtönt szenvedett hitvalló őseire végtelenül büszke volt s emléküket irodalmilag is ápolta. A nyugalom éveit is a Cévennes-hegyek közt töltötte, kicsiny birtokán, itt látogatta meg évről-évre nagyszámú gyermeke és 26 unokája és itt tért örök pihenőre is. Temetése, a végrendeletében kifejezett akarata szerint, épp oly egyszerű volt, mint a legutolsó falusi hugenotta paraszté. Mi is méltán vagyunk büszkék hívő és hitvalló világi nagyjainkra a multban és a jelenben, de ne felejtjük, hogy Franciaországban hithű protestáns embernek még százezre nehezebb ilyen magas pozíciókba jutni s ott megmaradni hívőnek és jellemesnek, mint amilyen nehéz Magyarországon. És azért az alig egymilliónyi francia protestantizmus még ma is — elsősorban a népes lelkészcsaládok által — folyton és nagy számban termeli ki az ilyen típusokat.

Szászországban az 1925. népszámlálás szerint a róm. katolikusok lélekszáma 23,2%-kal csökkent, ugyanakkor, amikor az összlakosság száma 4%-kal növekedett. Az 1921—26. esztendőben a róm. kath. egyházból 14,514 állampolgár lépett ki — sajnós, leginkább a szociálista, ill. szabadgondolkodó propaganda hatása alatt.

A varsói főrabbihoz több ezer zsidó hívőtől aláírt megkeresés érkezett, melyben arra kérik, hogy kifestett arcú és ajkú nőket ne eskessen meg s ilyeneknek apját, vagy férjét ne eressze be a zsinagógába. Tudomásunk szerint az egyik legelőkelőbb nevű és állású magyar református lelkipásztor nemrég igen nevezetes alkalommal kérte föl nagyszámú templomi hallgatóságának kifestett ajkú nőtagjait, hogy az úri szent vacsorának a felvételéről maradjanak távol. Legfőbb ideje volna ennek már egyebütn is, mert — íme — kiderül, hogy előbb-utóbb még a „testi Izrael“ előtt is szegyenkeznünk kell!

Berlinben a teljes vasárnapi munkaszünetet olyan üzletágakra nézve is bevezetik folyó évi október 1-től kezdve, amelyek eddig vasárnap 2 óra hosszatt nyitvatarthattak: most már csak tejeladás és péksütemények árú ítása lesz lehetséges vasárnaponként, amaz a reggelnek, emez a délutánnak 2—2 órájában.

A Vatikán a montecarloi kaszinó legnagyobb részvényese. Maga ugyan sohasem vásárolt ilyen részvényeket, de különböző egyének hagyományából több alkalommal *kapott* és sohasem igyekezett túladni rajtok. (Christl. Welt 16. szám. A Paix et Liberté után.)

Rómának a protestáns országokban kifejtett nagyarányú és csaknem a hazardjátékos tékozló vakmerőségére emlékeztető propagandáját jellemzik ezek az adatok: Norvégia 2.600.000 lakosa közül mindössze 2600 (kettőezerhatszáz) a katolikus, a többi lutheránus. Ennek a 2600 katolikusnak Róma Norvégiában 35 papot (tehát minden 75-re egyet) és 260 apácát (tehát minden 10-re egyet) tart. Az egész országot tervszerűen hálózzák be róm. kath. templomokkal, kápolnákkal, iskolákkal, kórházakkal, klostromokkal. Az északamerikai katolikusok köréből a pápa 1.300.000 líra ajándékot kapott arra a célra, hogy Rómában külön skandináv papi szemináriumot állítson fel. Nevezetes, hogy ugyanekkor a majdnem szinkatolikus országokban (főképp Franciaországban) folyton hangzik róm. kath. egyházi részről a legégetőbb papihiányról való panaszkodás.

ri.

Halottaink

Dr. Váró Béla budapesti egyetemi tanársegéd, nékai Váró Ferenc jeles fia, Révész Imre sógora, 37 éves korában váratlanul elhunyt. Sok munka és sok csalódás öröklék fel idegeit s vettettek véget szép reményekre jogosító, hasznos életének.

Fazekas József, méhészházai református lelkész 86 éves korában elhunyt. Az Úr kötözze be a megsebzett szíveket.

Takács Sándor, ekeli nyugalmazott református tanító 76-ik életévében elhunyt. Áldott legyen emlékezete!

Kallós Béláné Tóth Vilma, Kallós Béla táci tanító neje, hosszas szenvedés után, életének 43, holdog házasságának 21-ik évében Tácon elhunyt. Az Úr vigasztalja meg hátramaradt szeretteit!

Különfélék

Református nagy napok Budapesten. Az ORLE konferenciái és közgyűlése, a II-ik országos presbiteri értekezlet és a presbiteri világszövetség keleti ágának konferenciája az előre megállapított program szerint folyt le Budapesten. Az egymással összefüggő eseményekről — valamennyinek befejeződése után — fogunk összefoglaló értesítést adni. Egyelőre annyit, hogy gróf Bethlen István miniszterelnök, aki erre az alkalomra megszakította pihenését, valamint gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter fogadó estélyt adtak a világszövetség tagjai tiszteletére; továbbá, hogy az országos presbiteri értekezleten elmondott elnöki megnyitó beszéd megint alkalmul szolgált támadóakra olyan sajtóorganumok részéről, amelyek különös előszeretettel rohamoznak Baltazár püspök ellen.

Lelkészbeiktatás. Nagy Sándor Béla volt sárospataki hitoktató-lelkészt, augusztus 28-án ik-tatta be vámosújfalui lelkészi állásába Forgács Gyula sárospataki lelkész, tanácsbíró.

Lelkészválasztás. A técsői református gyülekezet Izsák Imre vajáni lelkészt választotta lelkipásztorául.

Csecsemő-hét. Angliában egy hetet a csecsemőknek szentelnek. Minden eszközt felhasznál az egyház és az állam ezen a héten, hogy a közvélemény figyelmét a csecsemő-gondozás nemzetmentő nagy feladatára irányítsa. Húsz évvel ezelőtt a gyermekhalandóság ijesztően nagy volt Angliában, ma már felére csökkent.

Nyugalomba vonulás. Lukács Tóth József, a dobosi református egyház 40 éven át volt érdemes igazgató-tanítója nyugalomba vonult.

Új gimnáziumi igazgató. A sárospataki ref. főgimnázium igazgatótanácsa a nyugdíjazás folytán megüresedett igazgatói állásra *Elekes Imre* okl. lelkész, gimn. tanárt választotta meg 1927 szept. hó 1-től.

A keszthelyi református egyház augusztus 28-án az Amerikába távozó Csontos Béla lelkész helyébe egyhangú közfelkiáltással Németh Károly somogyzobi lelkészt választotta meg lelképásztorául. Isten áldása legyen a gyülekezeten és az új pásztoron egyaránt.

Második református biblia- és iratterjesztő tanfolyam. A Hit és Szolgálat Mozgalma f. évi szept. hó második felében tartja meg református biblia- és iratterjesztői számára a második tanfolyamát. Erre a tanfolyamra mindenekelőtt a már kibocsátott és jelenleg munkában lévő kolportőröket gyűjti újra össze, hogy az eddigi munkában szerzett tapasztalatokat értékesítse s az iratterjesztésre igen alkalmas őszi és téli időszakra minél megfelelőbb és buzgóbb munkásokat állítson be. De új jelentkezőket is felvesz, amennyiben beküldik: 1. ref. lelképásztori ajánlólevelüket; 2. sajátkezüleg megírt önéletrajzukat. A Hit és Szolgálat Mozgalma öszinte tisztelettel kéri a lelképásztorokat, hogy amennyiben alkalmasnak ígérkező hívük van, legyenek kegyesek az illető figyelmét erre a gyönyörű, rendkívül fontos munkára felhívni. Felhívjuk azokat, akik a biblia- és iratterjesztés szent munkájára hivatást éreznek, küldjék be sürgősen jelentkezésüket lelkészi ajánlólevéllel és önéletrajzukkal. A tanfolyam pontos idejéről a jelentkezteteket külön értesítjük. A tanfolyam kb. egy hétig tart. Szállás és ellátás díjtalan. Jelentkezést Bereczky Albert ref. lelkész, Tahitótfalu, Pest m. küldendő. — A tanfolyam jelentékeny költségeire (25—30 ember egyheti ellátása) adományokat köszönettel fogadunk.

Beszélő számok. A belügyminisztérium a világháborúban elesett katonákról vallás szerint is statisztikát készített. A lakosság számarányához viszonyítva, legnagyobb az ág. hitv. evangélikusok vesztesége: 46:54 ezrelék, a reformátusoké 43:93, a katolikusoké 41:97, a görög katolikusoké 35:72, a görög keletieké 22:73, az izraelitáké 21:77, az unitáriusoké 14:55, a baptistáké 3:96 ezrelék.

Az egyházmegyei és egyházközségi hatóságok, hivatalok s az összes intézetek Nagytiszteletű és Tekintetes Vezetőségéhez! A hivatalos levelezések portókiadásainak megtérítése tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter urnak 7276—1927. II. sz. alatt kibocsájtott

rendelete alapján az egyházkerületünk kebelében levő összes egyházmegyei és egyházi hatóságok, hivatalok és intézetek vezetőségét, igazgatóságát tisztelettel felkérem, hogy az 1926—1927. időszaki (1926 július 1—1927. június 30 ig) felmerült hivatalos levelezések portókiadásairól az illetékes helyi postahivataltól a legsürgősebben igazolványt beszerezni, s azt az egyházkerületi és kollégiumi gazdasági hivatalhoz beküldeni méltóztassanak. Amennyiben a postahivatalok a hivatalos bélyegek felhasználásáról a postai feladó könyvek alapján összeállított kimutatást aláírni illetőleg igazolással ellátni nem volnának hajlandók, úgy a levélbélyegek felhasználása a postai feladókönyvből készített s az érdekelt egyházi hatóság avagy hivatal vezetőjének (esperes, lelkész, intézeti igazgatók stb.) aláírásával s a hivatal pecsétjével ellátott kimutatással igazolandó. Úgy a fentebb érintett igazolványokat mint az azokat helyettesítő kimutatásokat *legkésőbb szeptember 25-ig* kérem a gazdasági hivatal címére beküldeni mivel az elszámolás október hó első napjaiban a minisztériumba fel fog terjesztetni, s ennek folytán a később érkező igénylések már nem lesznek figyelembe vehetők. A felterjesztendő igazolványokban a postaköltségek összegei pengőben lesznek kifejezendők. Debrecen, 1927. szeptember 6 án. *Varga Pál*, egyházkerületi számvevő a gazdasági hivatal vezetője.

Szerkesztői üzenetek.

F. B. Mezőtúr. A könyv megjött, de térhiány miatt eddig nem kerülhetett sor az ismertetésére.

Sz. J. Báránd. A hirdetést visszavonó levelezőlap olyankor érkezett meg, amikor a lap előző száma már kész volt.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőigazgató:
Dr. KUN BÉLA.

Takarékpénztári csekkszámia 43,916.

A hódmezővásárhelyi református egyház által hirdetett tanítói állásra benyújtandó kérvények határideje **1927. év szeptember 25-éig meghosszabbított.** **Ref. Iskolaszék.**

Keresek olyan két vizsgával bíró segédlelkészt, aki szanatóriumi kezelésem tartama alatt az összes lelkészi teendők végzésében helyettesítse, később mellettem mint segédlelkész fungálna.

Javadalom: Koszt, lakás, fűtés, világítás, tisztogatás, havi 60, azaz hatvan pengő és az összes stóla-díjak. Az állás október 1-én elfoglalandó.

Tiszaadony.

Csatary Zoltán,
lelkész.

Pályázat.

A panyolai református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett III-ik rendes tanítónői állásra.

Fizetése: 1. Természetbeni lakás, mely áll 2 szoba, konyha, kamarából s a hozzátartozó melléképületek: fűkamara, sütő és pincéből.

2. Kert természetben.

3. Készpénz az egyház pénztárából a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 122,000—1923. számú rendelete szerint.

Kötelessége: A tankötelesek egyharmad részét (jelenleg az I—II. vegyes osztályt) a pres-

RUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

bitérium által kijelölt osztályokban és a női kézimunkát I—VI. oszt. tanítani. Belmisszió és népművelődési munkákban lelkes utasítása szerint részt venni.

A megválasztott a szatmári református egyházmegyei tanítói gyámintézetnek jogos és kötelezett tagja leendő. Beruházás címén elődjének 50 pengőt megtéríteni köteles. Megjegyeztetik, hogy sütő, kút és pince a Fogyasztási szövetkezettel és ennek egyszersmindenkori boltkezelőjével közös használatban állanak. Továbbá, hogy a tanítói lakás és tanterem padlása egyház-használatban van. Kellően felszerelt pályázati kérvények f. évi szeptember hó 20-ig alulírotthoz küldendők.

Az állás október hó 1-én elfoglalandó.

Szarka Boldizsár,
református lelkész.

„A tiszaberceli ref. egyház, betegség miatt hat hónapra pályázatot hirdet, helyettes kántor-tanítói állásra.

Fizetése egy szobás lakás és havonként 120 (egyszázhusz) pengő fizetés, előre fizetve és stóla. Kötelesség: IV., V., VI. vegyes osztály tanítása, ismétlő iskola vezetés a kántoriak végzése és vallásos estélyeken való közreműködés. — Pályázatok Tiszabercel ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. Pályázati határidő, a megjelenéstől számított 10 nap.

Iskolaszék.

Pályázati hirdetés.

A sárospataki református gimnázium Elöljárósága pályázatot hirdet egy rendes tanári tanszékre. Javadalom: az egyházi törvények és a sárospataki református főiskola felsőbb hatóságai részéről megállapított mindenkori fizetési rendszernek megfelelőleg. Pályázhatnak elsősorban *latin-német*, másodsorban *latin-történet* szakos tanárok. Ez utóbiaknál előnyben részesülnek, a magyar, vagy görög nyelv és irodalom tanítására is képesítéssel bírók.

A kellően felszerelt folyamodványok (anyakönyvi kivonat, családi állapotot igazoló okmányok, oklevél, működési, orvosi bizonyítvány, a forradalmak alatt tanúsított magatartásáról szóló igazolványok stb.) f. évi szeptember 20-ig a sárospataki református főiskola Igazgatótanácsához címezve, a

sárospataki református gimnázium Igazgatóságához küldendők. Az előjáróság fenntartja azt a jogot, hogy alkalmas pályázó hiányában a tanszék helyettes tanárral töltsse be. A megválasztott tanár a tanszék a választásról vett értesítés után haladéktalanul köteles elfoglalni.

**A sárospataki ref. gimnázium
Igazgatósága.**

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FÖTÉR (SARJÁT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsezerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáimért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a nőgyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

„Orle“ ornatus szállító

Ezúton van szerenésém tudatni az érdekelteket, hogy szeptember 3—4—5-én, reggel 7—10-ig Budapesten, a Kálvin-téri templom udvarban palástokat, süvegeket árúsítok és mértéket fölveszek. Szíves megkeresést kérek
SZÁNTÓ JÓZSEF.

„DANKÓ“ Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpoda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,

hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

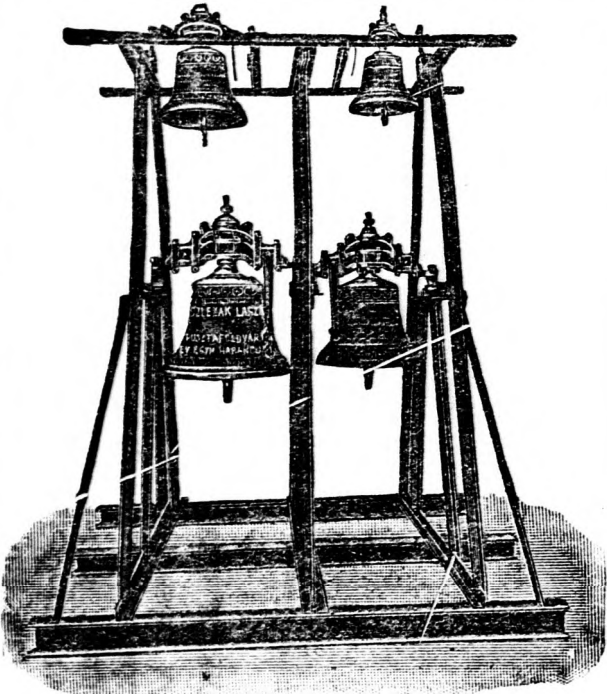

Debreczeni István
órasmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Az 1916. évi debreceni iparkiállításon díszoklevéllel, a budapesti orsz.kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ
harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgvár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ŐR-
HAZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Orsz. Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevéllel kitüntetve és az 1926. évi kézműipari kiállításon a m. kir. kormány által díszoklevéllel kitüntetve.

SESZTINA LAJOS
vasnagykereskedése
Debrecen.
Alapította 1819-ben Sesztina János.

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk
állandó nagy raktára.
Telefon 6.

„Méliusz” könyv-, zenemű-, papir- és írószerkereskedés

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatának, könyvkiadóhivatalának, könyvkötészetének, vonalozóintézetének stb. városi irodája

Debrecen, Ferenc József-út 26.
TELEFON: 2-70. SZÁM.

Könyv-osztálya

szállít bárhol hirdetett könyvet, tankönyvet, folyóiratot, zeneművet, térképet, iskolai szemléltető képet stb.

Levélbeni megkeresésre kimerítően válaszol és ajánlattal szolgál.

Papir- és írószer-osztálya

nagy raktárt tart a bel- és külföldi gyárak készítményeiből. Saját készítményei a füzetek és rajztömbök. Szabadalmazott kétszínű vonalzott elemi füzetek, piros-kék vonalzással, melyek megkönnyítik a kis gyermeknek a vonalrendszerben való tájékozódást.

Eltörhetetlen „EMATA” valamint palatáblák, rajz-táblák, szivacsok, kréták, festékek, írónok, írotollak, tenták, körzők, iskolai felszerelések, padba való tentatartók, tolltartók, könyvszijjak, színes írónok, radírok, rajzszegek stb. stb.